

ЮЛІЯ ШУМЕЙКО

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Робочий зошит
частина перша

учня / учениці 4 _____ класу

УДК 373.3(075.2+076)
Ш96

Схвалено для використання в освітньому процесі [рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 4 червня 2021 року (протокол № 4)], № 2.0146-2021 у Каталогі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам

Рецензенти:

В. В. Кондратова — доцент кафедри дошкільної та початкової освіти КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»;

І. Г. Марченко — учитель початкових класів спеціалізованої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 7 виконавчого комітету Світловодської міської ради, учитель-методист.

Шумейко Ю.

Ш96 Робочий зошит «Я досліджую світ» для 4 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 / Юлія Шумейко. — Київ :

Грамота, 2022 — 48 с. : іл.

ISBN 978-966-349-870-6

ISBN 978-966-349-871-3 (1 частина)

Навчальний посібник відповідає концепції Нової української школи та Державному стандарту початкової освіти. Зошит створено до підручника «Я досліджую світ. 4 клас»: (у 2-х частинах) Частина 1 (авторки *І. Андрусенко, Н. Котелянець, О. Агеєва*) за Типовою освітньою програмою колективу авторів під керівництвом *О. Я. Савченко*.

У зошиті поєднано природничу, громадянську, здоров'язберезувальну, соціальну й історичну освітні галузі. Інтегрований підхід передбачає внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки, сприятиме формуванню ключових і предметних компетентностей.

УДК 373.3(075.2+076)

ISBN 978-966-349-870-6

ISBN 978-966-349-871-3 (1 частина)

© Шумейко Ю. М., 2021

© Видавництво «Грамота», 2021

Навчально-методичне видання

Шумейко Юлія Миколаївна

Я досліджую світ

Робочий зошит

4 клас

Частина 1

Схвалено для використання в освітньому процесі

У зошиті використано ілюстративний матеріал, що знаходиться у вільному доступі в інтернет-мережі.

Редактор *І. Барвінок*. Художній редактор *А. Андрущенко*.

Технічний редактор *Л. Ткаченко*. Комп'ютерна верстка *Г. Нурко*. Коректор *С. Бабич*

Формат 84×108/16. Ум. др. арк. 5,04. Обл.-вид. арк. 7,155.

Тираж 10 000 пр. Зам. № 604861.

Видавництво «Грамота», вул. Паньківська, 25, оф. 15, м. Київ, 01033.

Електронна адреса: info@gramota.kiev, www.gramota.kiev.ua

Віддруковано в ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 03680, м. Київ, вул. Антона Цедка, 12.

Свідоцтво ДК № 6115 від 29.03.2018 р.

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Ви продовжуєте пізнавати навколишній світ. У цьому році ви дізнаєтеся про Всесвіт і планети Сонячної системи, ознайомитеся з особливістю природи материків та океанів, поповните знання про Україну, яка є частиною материка Євразія.

Зошит, який ви тримаєте в руках, допоможе вам повторити вивчений матеріал, дізнатися нове про об'єкти навколишнього світу, узяти участь у проєктній діяльності.

У цьому навчальному посібнику ви знайдете завдання творчого та пізнавального характеру. Ви навчитеся орієнтуватися на місцевості, порівнювати об'єкти, складати тематичні «павутинки» та установлювати відповідність.

Зошит містить багато цікавих завдань: кросвордів, ребусів та анаграм, вирішуючи які, ви закріпите вивчений матеріал.

Ви будете тренуватися працювати з планами місцевості, масштабом і контурними картами.

Якщо вам буде складно, зверніться за допомогою до вчителя (учительки) або дорослих.

Спостерігайте за навколишнім світом, міркуйте, висловлюйте свою думку, робіть висновки!

Авторка

ПЛАНЕТИ СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ В УСЕСВІТІ

1. Розшифруй ребуси. Запиши розшифровані слова.

2. Склади «павутинку» до поданого слова. Запиши.

3. Установи відповідність між частинами прислів'їв. Поясни, як ти їх розумієш. Підкресли назви частин Усесвіту.

Гарно й при місяцю,

Кому місяць світить,

Блисне сонце

Сонце встане,

тому й зорі всміхаються.

й у наше віконце.

то й ранок настане.

коли сонця немає.

4. Доповни речення. Запиши.

Нескінченний простір, у якому перебувають у русі галактики, зоряні системи, зорі, планети й інші космічні тіла, — це _____.

Сонце та всі космічні тіла, які обертаються навколо нього, — це _____.

Холодні космічні тіла, які освітлює і нагріває Сонце, — це, _____.

Велетенська розжарена куля, яка розташована в центрі Сонячної системи й випромінює світло та тепло, — це _____.

5. Розшифруй анаграми. Запиши. Обведи назву найбільшої за розміром планети.

ТУННЕП _____

ТЕРПІЮ _____

САРМ _____

РАНЕВЕ _____

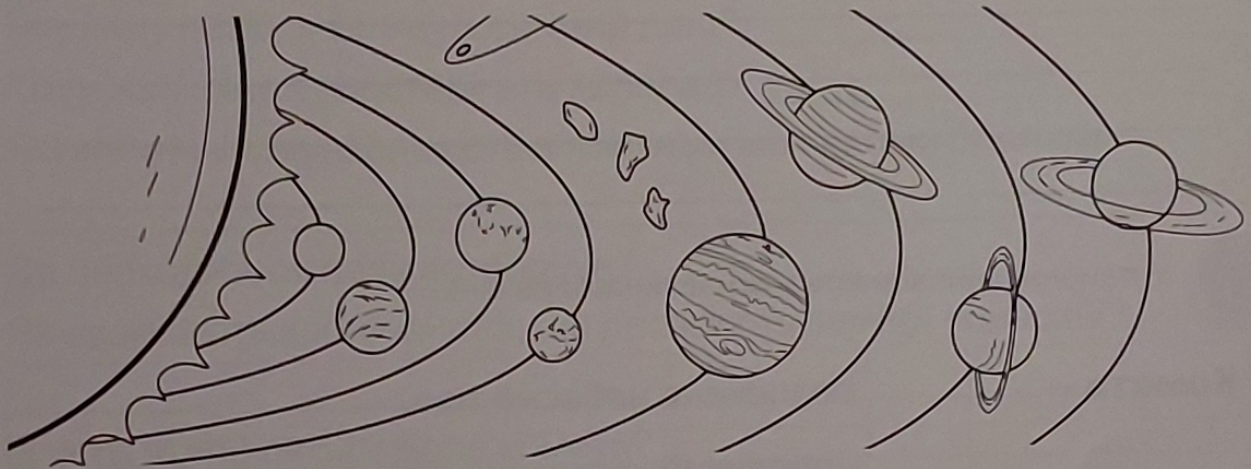
ЛЯЗЕМ _____

РНТУСА _____

РІЙКУМЕР _____

РАНУ _____

6. Запиши назви планет у порядку їхнього розташування відповідно до Сонця. Розмалюй планети-гіганти. Наведи фрагмент орбіти Венери олівцем синього кольору. Намалюй природний супутник Землі.

1 — _____
 2 — _____
 3 — _____
 4 — _____

5 — _____
 6 — _____
 7 — _____
 8 — _____

7. Визнач за описом планету. Запиши її назву.

Єдина планета, на якій існує життя, — _____ .
 Найменша планета Сонячної системи. Знаходиться найближче до Сонця. Рік на ній дорівнює 88 земним дням. Це _____ .
 Найгарячіша з планет, названа на честь римської богині краси. Ця планета є найяскравішою планетою Сонячної системи, подібна за своїми розмірами до планети Земля — _____ .
 Найвіддаленіша планета від Сонця — _____ .

Найбільша планета Сонячної системи — _____ .
 Планета з великою кількістю кілець — _____ .
 Найхолодніша планета — _____ .
 Її називають «Червоною планетою», доступна для досліджень із Землі. Це _____ .

8. Запиши, яке значення має Сонце для природи та життя на Землі.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

9. Установи відповідність між частинами речень.

Комета —	розпечене небесне тіло.
Астероїд —	невеликий космічний об'єкт, який обертається навколо Сонця і має довгий хвіст із пилу й газу.
Метеорит —	невелике планетоподібне тіло, яке рухається по орбіті в Сонячній системі.
Зоря —	тверде космічне тіло, яке досягло поверхні Землі.

10. Пронумеруй світлини, використовуючи довідку.

Довідка: 1 — астероїд; 2 — природний супутник; 3 — комета; 4 — метеорит; 5 — зірка; 6 — планета.

11. Дай короткі відповіді на запитання.

Яку іншу назву має метеоритний дощ? _____

Коли найкраще спостерігати зорепад? _____

Які космічні тіла називають *літаючими кам'яними брилами*? _____

Де знаходиться пояс астероїдів? _____

Як називають космічні тіла, що досягають земної поверхні? _____

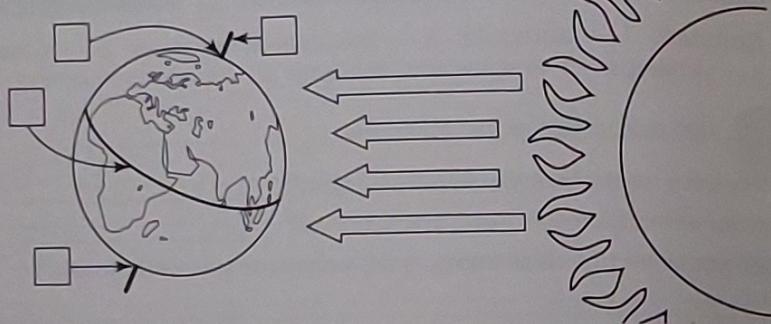
Із чого утворюється ядро комети? _____

12. Познач (✓) істинні та хибні висловлення.

Висловлення	Так	Ні
Сонце — найближча зоря до планети Земля.		
Сонце є невичерпним джерелом енергії.		
Життя на планеті Земля існує завдяки сонячній енергії.		
У Сонячній системі налічують вісім планет.		
У центрі Сонячної системи знаходиться планета Земля.		
Кожна планета обертається навколо Сонця та навколо своєї осі.		
Планети, як і Сонце, випромінюють світло й тепло.		
Найбільша планета земної групи — це Земля.		
Найменша планета серед газових гігантів — це Юпітер.		
У планет є природні супутники.		

ЗМІНА ДНЯ І НОЧІ НА ЗЕМЛІ

1. Пронумеруй об'єкти на схемі, використовуючи довідку. Познач стрілкою напрямок обертання Землі навколо своєї осі. Розмалуй частини поверхні Землі олівцями відповідних кольорів: день — **жовтий**, ніч — **синій**.

Довідка: 1 — вісь Землі; 2 — Північний полюс; 3 — Південний полюс; 4 — екватор.

2. Доповни текст.

Земля здійснює повний оберт навколо своєї осі за _____.
 У різний час доби на планету потрапляє різна сонячного світла й _____. Зміна дня і _____ впливає на всі _____ організми.
 Сонячні промені несуть на Землю і _____, і тепло.

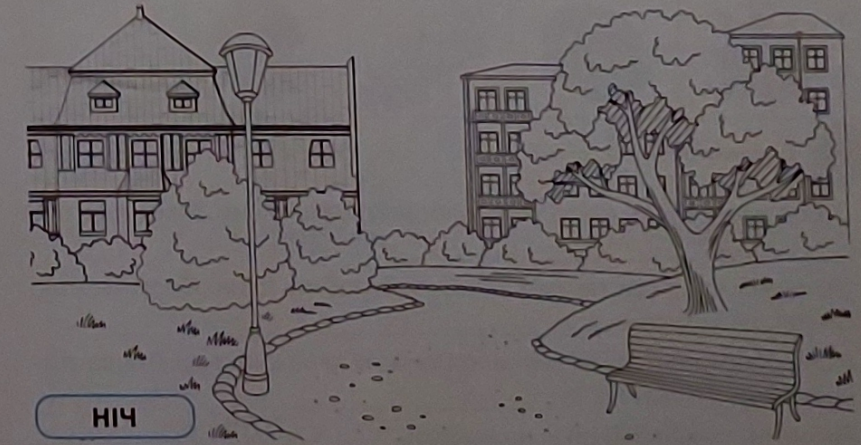
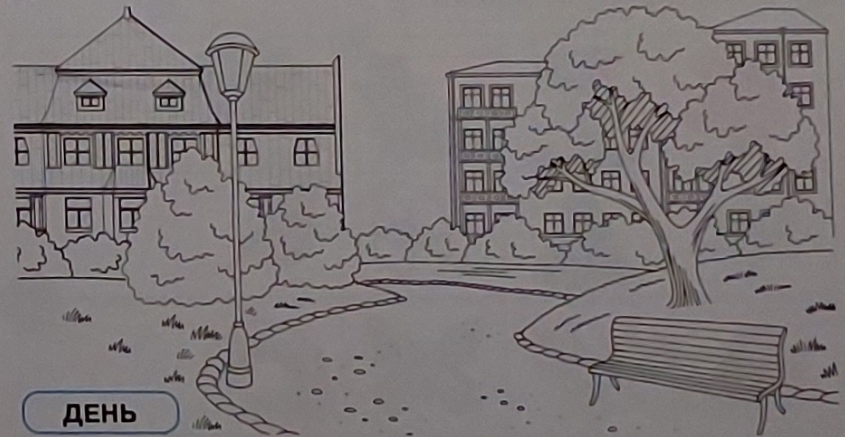
3. Запиши, що ти робиш у різний час доби.

4. Доповни прислів'я назвами частин доби.

Без роботи _____ роком стає.
 Сонце низенько, _____ близенько.
 Що темніша _____, то ясніші зорі.
 Сонце встане, то й _____ настане.

5. Розмалуй зображення відповідно до зазначеного часу доби.

6. Визнач і запиши тривалість ночі. Запиши назви пір року відповідно до тривалості дня і ночі.

Тривалість дня	7 годин 46 хвилин	16 годин 13 хвилин
Тривалість ночі		
Пора року		

7. Яку пору року символізують об'єкти кожного ряду? Доповни їхній перелік іншими об'єктами. Намалюй.

8. Доповни речення.

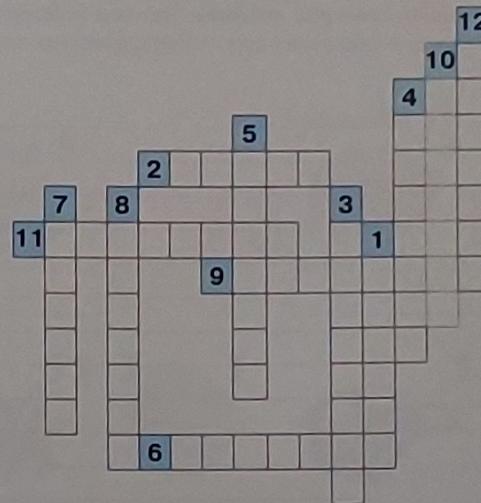
Зміна дня і ночі є наслідком добового обертання Землі навколо _____.

Проміжок часу, протягом якого Земля робить один оберт навколо Сонця, називають _____.

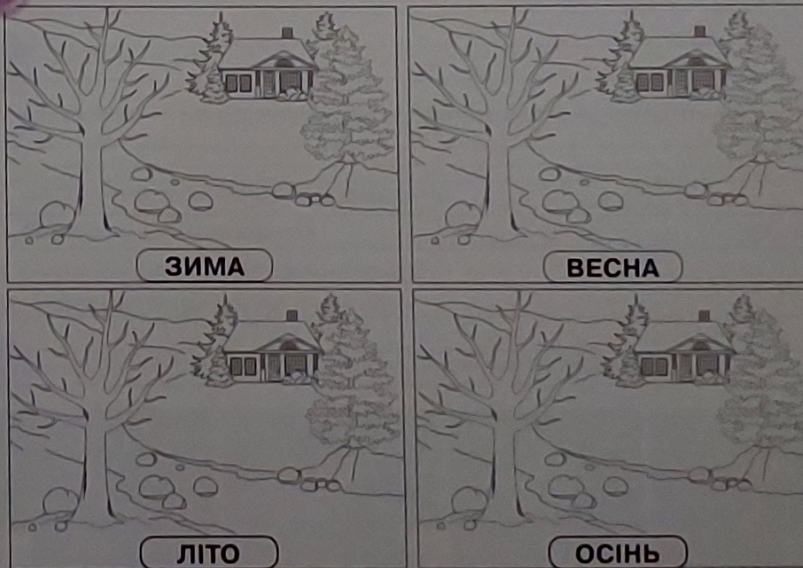
Річне обертання Землі навколо Сонця можна спостерігати за зміною його положення на _____.

Рік, який триває 366 днів, називають _____.

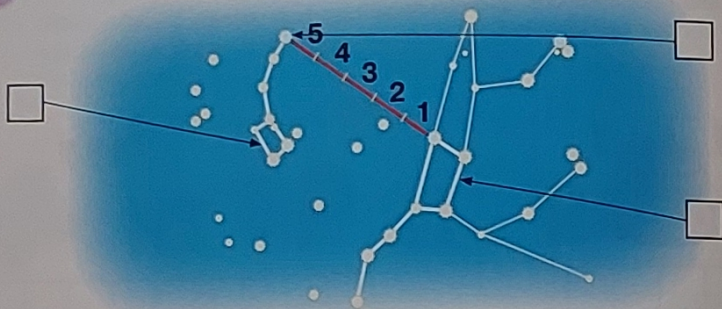
9. Розгадай кросворд. Запиши назви місяців року за календарем. Обведи назву місяця, коли ти святкуєш свій день народження.

10. Розмалюй зображення, звертаючи увагу на назви пір року

4. Пронумеруй об'єкти на малюнку, використовуючи довідку.

Довідка: 1 — ківш Малої Ведмедиці; 2 — ківш Великої Ведмедиці, 3 — Полярна зоря.

5. Познач речення, використовуючи підказки.

! цікава інформація + відома інформація
- нова інформація

- Сонце — це найближча зоря до планети Земля.
- На небі неозброєним оком можна розгледіти 6000 зірок, але насправді їхня кількість — понад 200 млрд.
- Відстань до зірок вимірюється світловими роками.
- Зірки можуть бути різних кольорів — білі, блакитні, жовті, червоні.
- У різний час року ми можемо побачити різні сузір'я.
- Усього на небі 88 сузір'їв.
- Є країни, на прапорах яких зображені сузір'я: Бразилія, Австралія, Нова Зеландія.

6. Назви спільні ознаки зображених у кожному ряду об'єктів. Познач (✓) «зайвий» об'єкт у кожному ряду. Поясни свій вибір.

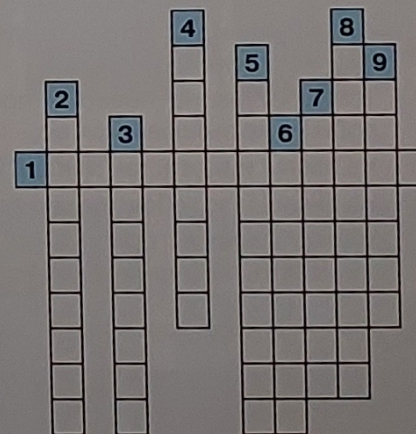

7. Запиши, яку роботу виконують штучні супутники Землі.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

8. Розгадай кросворд.

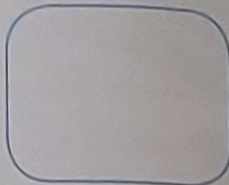
1. Споруда для вивчення космосу.
2. Спеціально підготовлена людина, яка здійснює політ у космічному просторі.
3. Небесне тіло, яке рухається навколо планети.
4. Науковець, який вивчає нічне небо.
5. Установа, у якій створюється реалістична картина зоряного неба.
6. Прилад для спостереження віддалених об'єктів.
7. Назва космічного корабля, на якому перший космонавт України здійснив політ у космос.
8. Наука, яка вивчає небесні тіла.
9. Місяць, у якому був здійснений перший політ у космос.

ПРОЄКТ «ПРИРОДНИЙ СУПУТНИК ЗЕМЛІ»

1. Прочитай загадку. Намалюй відгадку.

Визирну з колиски Я чотири тижні
Тонкого рижка, Зміною свій лик!
Набираю блиску Мандри дивовижні —
Аж до срібляка. Й знову молодик!
Н. Карпенко

2. Познач (✓) інформацію, яка виявилася для тебе цікавою.

- Супутник планети Земля приблизно в 400 разів менший від Сонця.
- Сучасні космічні кораблі досягають Місяця приблизно за три дні з моменту вильоту.
- До супутника планети Земля літали не лише люди, а й тварини, а також рослини.
- Через відсутність на Місяці вітрів і вологи сліди астронавтів, які відвідали небесне світило, продовжують існувати в незмінному вигляді.
- Температура на поверхні природного супутника протягом доби може змінюватися від $-100\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $+150\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- На Місяці відсутні такі явища, як світанок і захід.
- На Місяці цілодобово видно зоряне небо, Землю та Сонце.
- Місяць викликає припливи й відпливи океанських течій, які впливають на формування погоди на планеті Земля.

3. Пронумеруй репродукції картин, використовуючи довідку.

Довідка: 1 — Т. Шевченко «Місячна ніч на Кос-Аралі»; 2 — І. Айвазовський «Місячна доріжка»; 3 — А. Куїнджі «Місячна ніч на Дніпрі».

ОРІЄНТУВАННЯ НА МІСЦЕВОСТІ

1. Розшифруй ребуси. Запиши розшифроване слово.

30

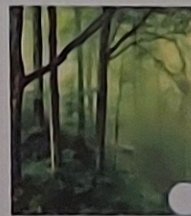

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Познач (✓) світлини із зображенням відкритої та закритої місцевості олівцями зазначених кольорів.

відкрита місцевість

закрита місцевість

3. Наведи лінію горизонту на кожній світлині.

4. Обери правильне продовження речень. З'єднай стрілками.

Якщо підніматися вгору, горизонт

віддаляється.

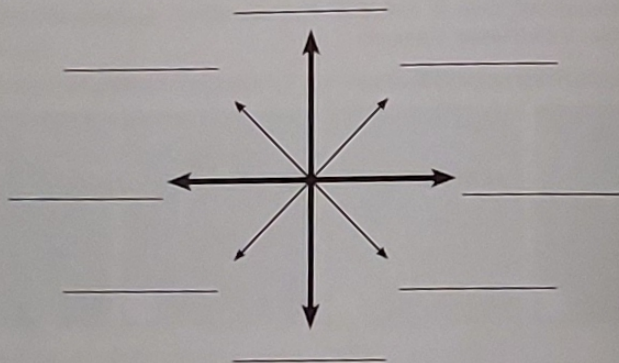
Якщо рухатися вперед, лінія горизонту

розширюється.

5. Підкресли назви основних і проміжних сторін горизонту олівцями кольорів їхніх назв. Запиши скорочені назви сторін горизонту.

Південь _____ Захід _____
 Південний схід _____ Північний схід _____
 Схід _____ Північ _____
 Південний захід _____ Північний захід _____

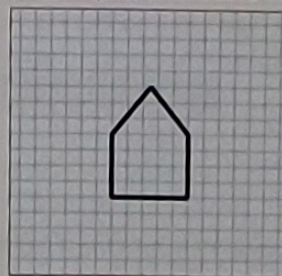
6. Запиши на схемі основні та проміжні сторони горизонту.

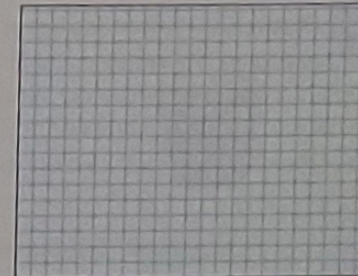

7. Познач (✓), які способи орієнтування на місцевості тобі відомі.

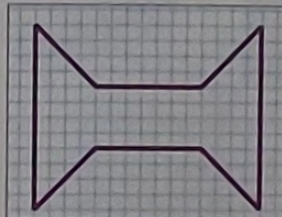
- У поодиноких дерев гілки з південного боку густіші й довші, ніж із північного.
- Мох на каменях, будинках, пенях і деревах росте з північного боку.
- У сонячний день о 12-й годині тінь від предметів буде спрямована на північ.
- Полярна зоря завжди вказує напрямком на північ.
- Мурашник із південного боку більш похилий, а з північного — крутий.
- Улітку трава швидше жовтіє і вигорає на південному схилі.
- Гриби ростуть із північного боку дерев, кущів і пеняків.
- Сніг розтане швидше на південному схилі гори чи горба.

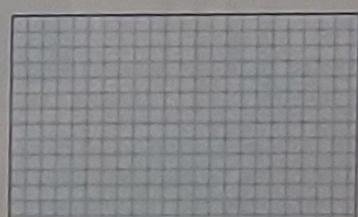
8. Збільш розміри малюнка вдвічі. Запиши масштаб, який було використано для креслення твого малюнка.

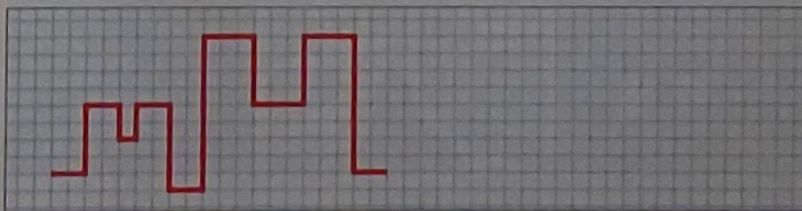

9. Зменш розміри малюнка вдвічі. Запиши масштаб, який було використано для креслення твого малюнка.

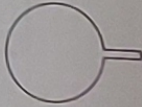
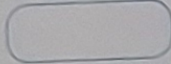

10. Продовж кожний візерунок за зразком.

ПЛАН МІСЦЕВОСТІ

1. З'єднай реальне зображення предмета та його план.

2. Намалюй план зображених предметів у зменшеному розмірі.

3. Познач (✓) зображення місцевості на світлинах олівцями відповідних кольорів.

малюнок

світлина

план

4. Прочитай текст. Запиши пропущені слова, використовуючи довдку.

План місцевості — це _____ зображення невеликої ділянки земної поверхні. План місцевості відрізняється від _____. На плані об'єкти показано тільки _____. Для їхнього зображення використовують _____ знаки. Обов'язково на плані вказують _____.

Довідка: умовні, зменшене, згори, масштаб, малюнок.

5. Установи відповідність між масштабами та їхніми поясненнями за зразком.

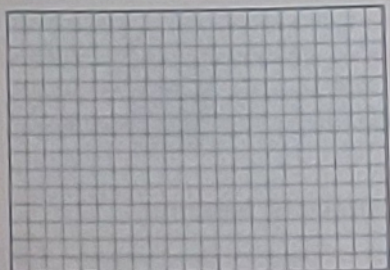
1:10 000	1 см — 500 м	1 см на плані відповідає 500 м на місцевості
1:1000	1 см — 100 м	1 см на плані відповідає 50 м на місцевості
1:50 000	1 см — 50 м	1 см на плані відповідає 100 м на місцевості
1:400	1 см — 10 м	1 см на плані відповідає 4 м на місцевості
1:5000	1 см — 4 м	1 см на плані відповідає 10 м на місцевості

6. Прочитай та виконай завдання (с. 20). Скористайся поданим планом.

План

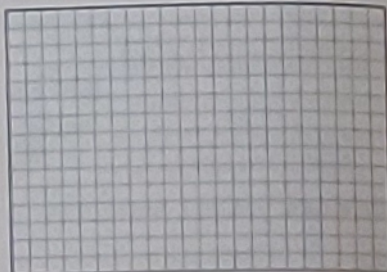
- Визнач, у скільки разів треба зменшити справжні розміри поданих у завданні об'єктів.
- Виконай обчислення.
- Накресли план.
- Запиши масштаб.

Накресли план **спортивного майданчика**, якщо його довжина — 160 м, а ширина — 80 м

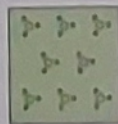
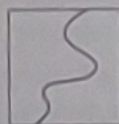
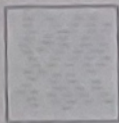
Масштаб 1 см — _____

Накресли план **шкільної парти**, якщо її довжина — 120 см, а ширина — 60 см

Масштаб 1 см — _____

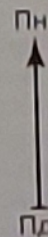
7. Запиши назви об'єктів, які позначені поданими умовними знаками

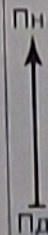
8. Намалюй умовні знаки за підписами до них

Річка	Стежка	Мішаний ліс	Джерело	Поодиноке дерево

9. Склади план зображеної на світлинці місцевості, використовуючи умовні знаки

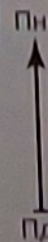
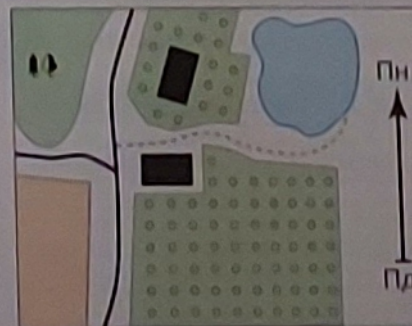

10. Доповни план умовними знаками за вказівкою

Познач
на заході — мішаний ліс,
на сході — плодовий сад,
на південному сході —
грунтову дорогу,
на півночі — луки,
на північному заході —
населений пункт,
на півдні — джерело.

11. Намалюй зображення за поданим планом місцевості

12. Прочитай текст. Познач на плані шлях, яким рухався Сергій, олівцем **синього кольору**, а шлях, яким рухалась Оля, — олівцем **червоного кольору**.

Оля допомагала бабусі рвати яблука в саду. Але їй треба було повертатися додому. Дівчинка взяла кошик з яблуками, якими її пригостила бабуся, і стежкою пішла в напрямку ґрунтової дороги. Зліва від неї розкинулися луки. Вони були наповнені запахами польового горошку та звіробою. Удалині рясніла галявина ромашок, над якими весело дзижчали джмелі та бджоли. Праворуч від дівчинки шумів листям мішаний ліс. Оля вийшла на ґрунтову дорогу, перейшла річку через міст. Ґрунтова дорога привела її до селища.

Сергій допомагав татові в полі. Потім він нарвав лісових ягід у мішаному лісі й побіг стежкою. Зліва та справа радувала око достигла пшениця, вабила покупатися річка, але Сергій поспішав додому. Він перетнув річку через міст, звернув на стежку й побачив сестричку Олю, яка чекала його біля будинку.

13. Склади речення. Запиши.

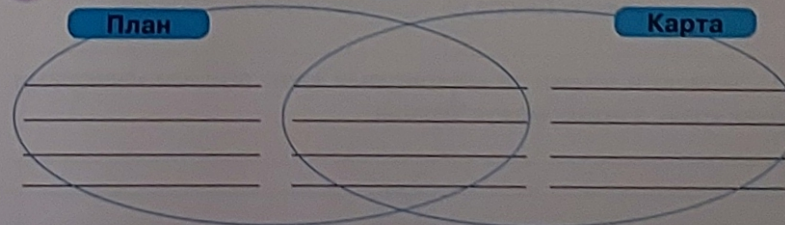
частини зменшене на площині. великої
земної поверхні Карта — зображення

14. Для чого потрібні карти? Запиши.

15. Познач (✓) подані місцевості відповідними кольорами, якими їх зображують на карті.

16. Назви спільні й відмінні ознаки плану та карти. Доповни діаграму.

17. Розглянь фізичну карту України на форзаці 1 підручника «Я досліджую світ» (частина 1). Визнач і запиши масштаб. Виконай завдання на контурній карті (с. 25), використовуючи поданий масштаб.

Масштаб: 1 см на карті відповідає _____ км на місцевості.

1. Познач столицю України. Запиши.

2. Познач населений пункт, у якому ти проживаєш. Запиши.

3. Визнач відстань між позначеними об'єктами. Запиши.

4. Розмалюй область, у якій ти проживаєш. Запиши її назву.

5. Познач свій обласний центр. Запиши.

6. Визнач відстань між твоїм населеним пунктом та обласним центром. Запиши.

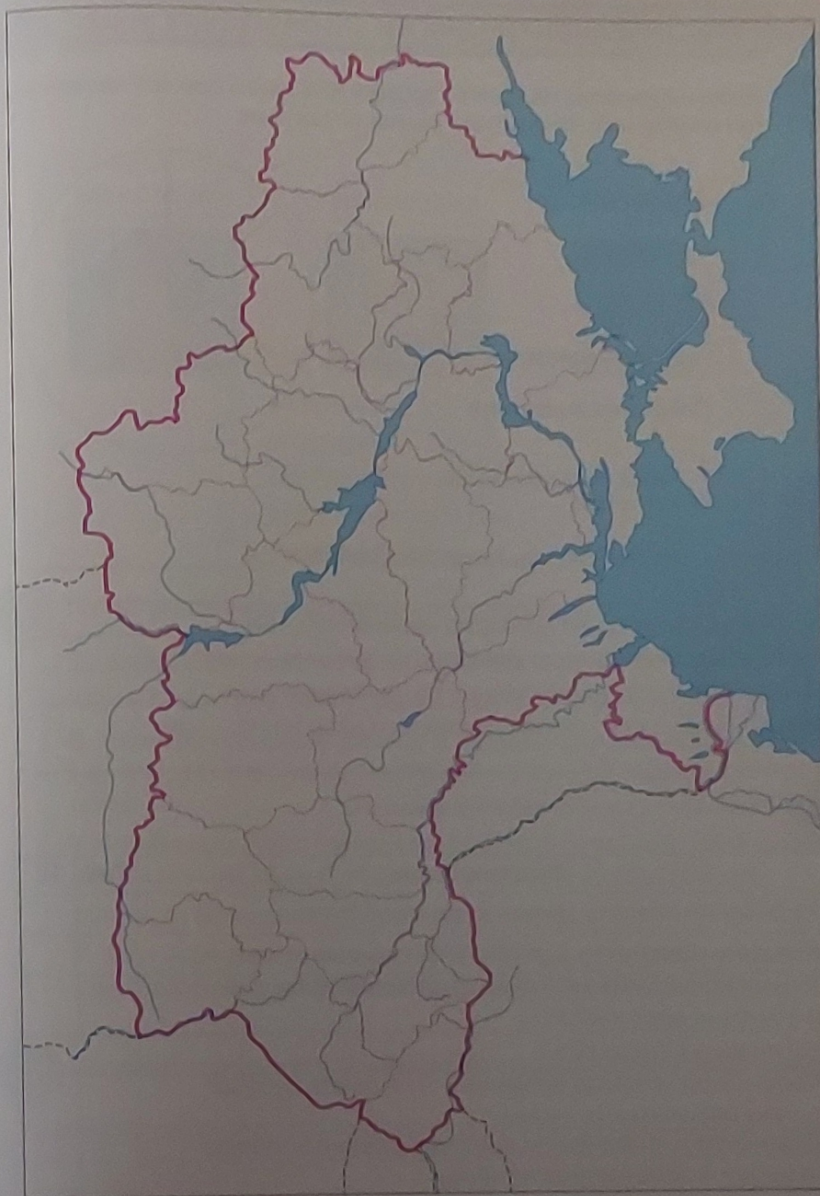
7. Познач будь-який обласний центр. Визнач відстань між твоїм обласним центром і позначеним. Запиши.

8. Запиши в зошиті та на контурній карті назву найбільшої річки України.

9. Розмалюй області, через які вона протікає. Запиши їхню кількість.

10. Визнач довжину Дніпра на території України. Запиши.

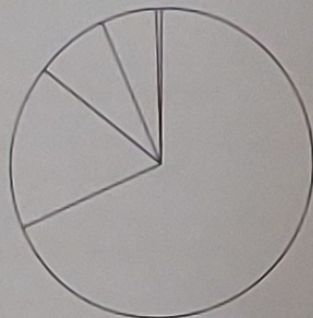
11. Запиши в зошиті та на контурній карті різними кольорами назви країн, з якими межує Україна.

КРАСИ ПЛАНЕТИ НЕ ЗІПСУЙ – ВОНА ОДНА У ТЕБЕ!

1. Пронумеруй назви материків у порядку збільшення кількості населення, яке мешкає на їхній території. Розмалуй діаграму.

- Австралія
- Африка
- Євразія
- Північна Америка
- Південна Америка

2. Продовж речення.

Країни з найбільшою кількістю населення — це _____

Країна з найменшою кількістю населення — це _____

Материк із найменшою кількістю населення — це _____

Материк із найбільшою кількістю населення — це _____

Материк, на якому немає постійного населення, — це _____

3. Познач (✓) істинні та хибні висловлення.

Висловлення	Так	Ні
Населення планети Земля є різноманітним.		
Кількість населення у світі стрімко зменшується.		
У людей на різних континентах є мовні, культурні й зовнішні відмінності.		
Усі люди на Землі рівні.		
Колір шкіри чи місце проживання не дають переваг одним народам над іншими.		
Люди Землі об'єднуються для вирішення проблем охорони й збереження природи.		

4. Розглянь схему. Познач (✓), чим відрізняються представники кожної раси.

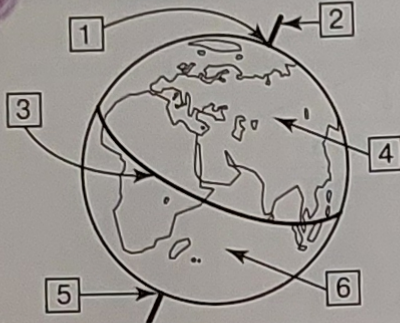
- колір шкіри
- розріз очей
- особливості волоссяного покриву
- зріст і пропорції тіла
- будова обличчя

5. Познач (✓) речення із цікавою для тебе інформацією.

- 11 липня відзначають Усесвітній день народонаселення.
- Кожні 12 років на Землі стає на один мільярд осіб більше.
- В Індонезії проживає стільки ж людей, скільки у Франції, Німеччині, Канаді, Італії, Португалії та Австрії (понад 260 млн осіб).
- У китайському місті Чунцин проживає 30 млн осіб. Це більше, ніж населення Швеції, Норвегії, Фінляндії та Данії разом.
- Більшість населення світу мешкає в містах.
- У світі налічується майже 5000 народів, найчисленнішими з яких є китайці, американці, бразильці, мексиканці, японці.

6. Запиши основні ознаки, за якими відрізняються люди на планеті Земля.

7. Запиши назви частин, на які вказують стрілки.

- 1 — _____
- 2 — _____
- 3 — _____
- 4 — _____
- 5 — _____
- 6 — _____

8. Розмалюй теплові пояси олівцями відповідних кольорів за їхніми назвами.

9. Познач (✓) олівцями відповідних кольорів, про який тепловий пояс розповідається в кожному реченні.

жаркий пояс **помірний пояс** **холодний пояс**

- Розташований по обидва боки від екватора.
- У цьому поясі сонце ніколи не піднімається високо над горизонтом.
- Сонячні промені падають на земну поверхню по-різному, залежно від пори року.
- Сонячні промені падають майже весь час прямовисно.
- Протягом року переважають низькі температури.
- Протягом року жарко, а в літній період дуже спекотно.
- Цей пояс характеризується чітким розмежуванням пір року.

ТАЄМНИЦІ ПРИРОДИ ОКЕАНІВ І МАТЕРИКІВ ЗЕМЛІ

1. Установи відповідність між частинами речень.

Материк (континент) —	частина океану, відділена від нього суходолом.
Світовий океан —	ділянка суходолу, що омивається водою з трьох боків.
Море —	величезна ділянка суходолу.
Острів —	водний простір земної кулі поза суходолом.
Півострів —	невелика ділянка суходолу, що омивається водою з усіх боків.

2. Розмалюй материки олівцями відповідних кольорів. Підкресли назву материка, який поділяється на дві частини світу. Обведи назви материків, які об'єднуються в одну частину світу.

- Австралія**
- Євразія**
- Антарктида**
- Південна Америка**
- Африка**
- Північна Америка**

3. Пронумеруй материки за порядком збільшення їхніх розмірів.

☐ Австралія	☐ Південна Америка
☐ Євразія	☐ Африка
☐ Антарктида	☐ Північна Америка

4. Запиши назви частин світу

5. Познач розташування океанів на карті. Підкресли назву найбільшого океану.

- 1 — Індійський океан
- 2 — Атлантичний океан
- 3 — Тихий океан
- 4 — Північний Льодовитий океан

6. Доповни текст словами з довідки

Океанічна вода — це _____ . Солоність води менша там, де _____ кількість опадів, де великий _____ річкових вод, де тане _____ . Води океанів нагріваються від сонячного _____ . Температура води в океані змінюється зі зміною _____ .

Довідка: тепла, більша, глибини, приплив, розчин, лід.

7. Яке значення мають води Світового океану для людей планети? Запиши

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Тихий океан

1. Знайди на контурній карті світу Тихий океан. Запиши його назву. Розмалюй материки, береги яких омивають води Тихого океану. Познач (✓) півкулі, у яких знаходиться Тихий океан.

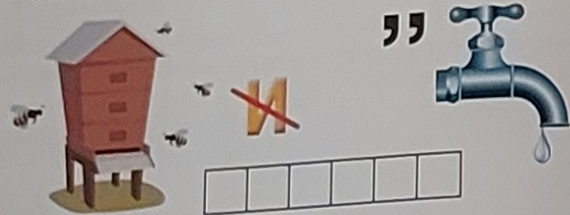
- Західна півкуля
- Східна півкуля
- Північна півкуля
- Південна півкуля

2. Познач речення, використовуючи підказки.

- !** цікава інформація
- +** відома інформація
- нова інформація

- Тихий океан — найбільший з усіх океанів на нашій планеті.
- Середня глибина Тихого океану — майже 4 км.
- Води Тихого океану омивають береги 43 держав.
- У Тихому океані знаходиться найглибше місце на планеті — Маріанська западина.
- На території Тихого океану знаходиться понад 10 тис. островів.
- У північній частині Тихого океану спостерігається велика смітєва пляма.
- У Тихому океані була знайдена найбільша природна перлина масою понад 6 кг.

3. Розшифруй ребус. Запиши розшифроване слово.

4. Познач (✓) світлину із зображенням вулкану.

5. Запиши слово за його визначенням.

Коливання земної поверхні внаслідок підземних поштовхів — це _____.

Гора, що виникла внаслідок виверження на земну поверхню магми, — це _____.

Гігантські хвилі, які утворюються внаслідок землетрусів чи виверження вулканів на дні Світового океану, — це _____.

6. Запиши назви зображених на світлинах природних явищ.

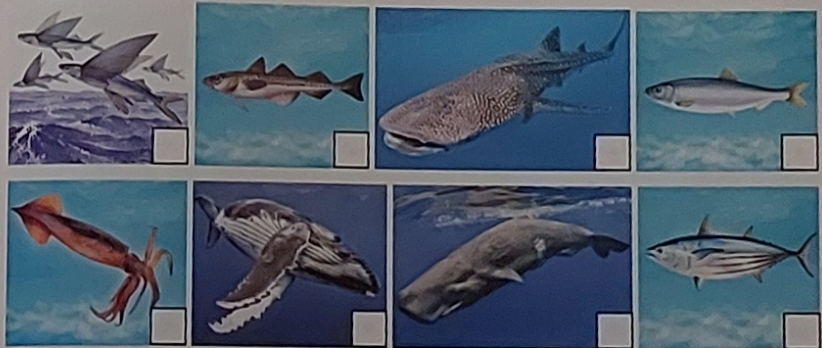

1. _____
2. _____
3. _____

7. Познач (✓) правила, яких варто дотримуватися під час землетрусу.

- Не панікувати.
- За можливості допомогти постраждалим.
- Швидко бігти.
- Якщо є час, вимкнути нагрівальні пристрої, воду та газ.
- Не користуватися ліфтом.
- Заховатись у приміщенні.
- Говорити по мобільному телефону.
- На вулиці треба відійти подалі від будівель і споруд.
- У приміщенні варто стати у дверному чи віконному отворі.

8. Пронумеруй світлини із зображенням тварин, які мешкають у Тихому океані. Скористайся довідкою.

Довідка: 1 — китова акула; 2 — летюча риба; 3 — кальмар; 4 — минтай; 5 — смугастий кит; 6 — тунець; 7 — кашалот; 8 — оселедець.

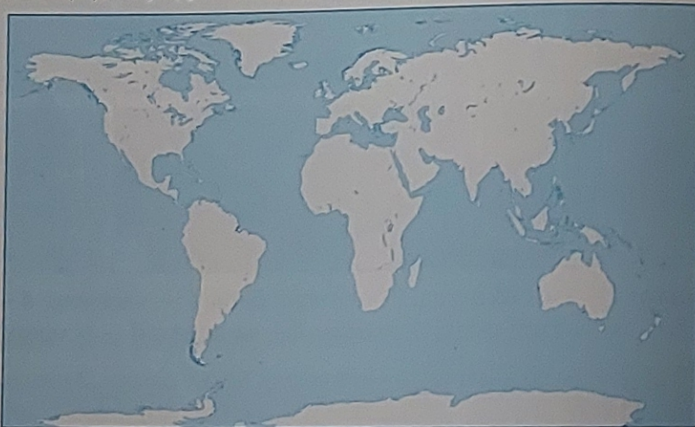
9. Підготуй інформацію про одну з тварин Тихого океану. Запиши розповідь про неї.

10. Намалюй плакат, який закликатиме до збереження природи Тихого океану.

Атлантичний океан

1. Знайди на контурній карті світу Атлантичний океан. Запиши його назву. Розмалюй материки, береги яких омивають води Атлантичного океану. Познач (✓) півкулі, у яких знаходиться Атлантичний океан.

- Західна півкуля Північна півкуля
 Східна півкуля Південна півкуля

2. Підкресли назви океанів, з якими межує Атлантичний океан.

Індійський океан Тихий океан Північний Льодовитий океан

3. Допиши речення.

Назва материка, береги якого не омивають води Атлантичного океану, — _____.

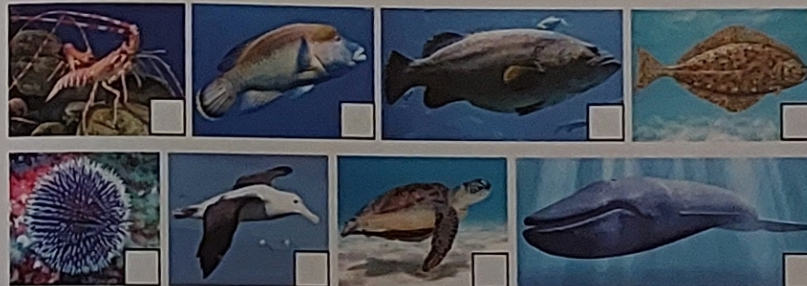
Великі материкові острови Атлантичного океану — це _____.

Тепла течія в Атлантичному океані, яка має значний вплив на природу материків, — це _____.

Море в Атлантичному океані, яке має назву «море без берегів», — це _____.

Назва океану, з яким Атлантичний океан межує з південного сходу, — це _____.

4. Пронумеруй світлини із зображенням тварин, які мешкають в Атлантичному океані. Скористайся довідкою.

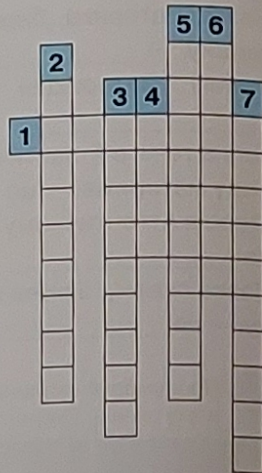

Довідка: 1 — синій кит; 2 — морський їжак; 3 — морська черепаха; 4 — лангуст; 5 — риба-папуга; 6 — камбала; 7 — групер, 8 — альбатрос.

5. Підготуй інформацію про одну з тварин Атлантичного океану. Запиши розповідь про неї.

6. Розгадай кросворд.

1. Плавуча льодова гора великих розмірів у північній частині Атлантичного океану.
2. Море в Атлантичному океані, у якому збереглася тропічна морська фауна.
3. Море, яке не має берегів.
4. Назва водоростей, які ростуть в океані.
5. Учені, які вивчають процеси, що відбуваються в морях та океанах.
6. Вихор великих розмірів, який часто виникає в жаркому тепловому поясі.
7. Тепла течія в Атлантичному океані.

Індійський океан

- 1.** Знайди на контурній карті світу Індійський океан. Запиши його назву. Розмалюй материки, береги яких омивають води Індійського океану. Познач (✓) півкулі, у яких знаходиться Індійський океан.

☐ Західна півкуля	☐ Північна півкуля
☐ Східна півкуля	☐ Південна півкуля

2. Познач (✓) істинні та хибні висловлення.

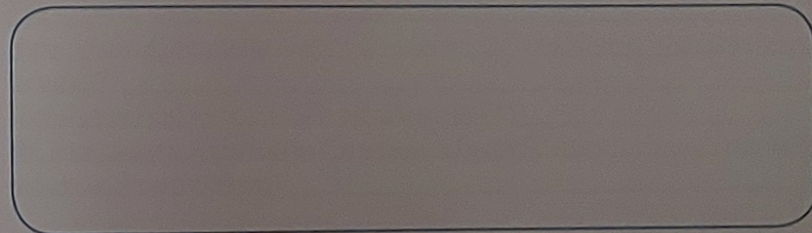
Висловлення	Так	Ні
Індійський океан — третій за величиною океан на Землі.		
Індійський океан розташований лише в Південній півкулі.		
В Індійському океані велика кількість островів.		
Острів Мадагаскар є частиною материка Африка.		
Землетруси впливають на зміну кількості островів в Індійському океані.		

3. Познач речення, використовуючи підказки.

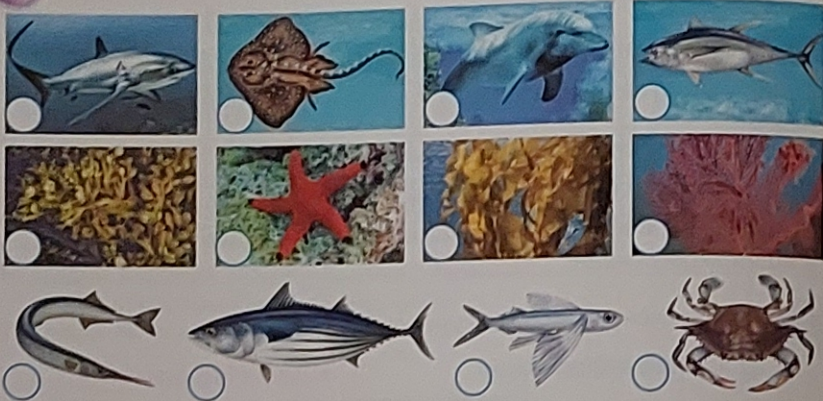
- ! цікава інформація + відома інформація
 - нова інформація

- Середня глибина Індійського океану становить 3700 м.
- Площа Індійського океану в 10 разів більша, ніж площа материка Австралія.
- Води Індійського океану більш солоні, ніж у середньому у Світовому океані.
- Океан отримав назву на честь Індії, береги якої він омиває.
- У водах Індійського океану водяться найнебезпечніші акули — біла та тигрова.
- Найчастіше акули нападають на людей у водах Індійського океану.
- Серед усіх океанів Землі Індійський океан є найтеплішим.

- 4.** Запиши назву найбільшого острова Індійського океану. Намалюй острів, яким ти його уявляєш.

5. Познач (✓) «зайвий» об'єкт у кожному ряду світлин. Поясни свій вибір.

6. Прочитай текст. Познач (✓) світлину із зображенням тварини, про яку розповідається в тексті.

Це найбільша риба у світі. Довжина — 20 м, маса — 34 т. Харчується планктоном та іншими дрібними організмами.

7. Підготуй інформацію про одну з тварин Індійського океану. Запиши розповідь про неї.

8. Запиши, як люди використовують природні багатства Індійського океану.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Північний Льодовитий океан

1. Познач на контурній карті світу Північний Льодовитий океан. Запиши його назву. Розмалюй материки, береги яких омивають води Північного Льодовитого океану. Познач (✓) півкулі, у яких знаходиться Північний Льодовитий океан.

☐ Західна півкуля	☐ Північна півкуля
☐ Східна півкуля	☐ Південна півкуля

2. Дай відповідь на запитання.

Чим укрита основна частина акваторії Північного Льодовитого океану? _____

Яку назву має найбільший острів у світі? _____

Як називають територію Північного Льодовитого океану разом із морями й островами? _____

3. Пронумеруй світлини із зображенням тварин, які мешкають у Північному Льодовитому океані. Скористайся довідкою.

Довідка: 1 — тюлень, 2 — морж; 3 — білуха; 4 — білий ведмідь, 5 — гренландський кит, 6 — полярна акула, 7 — тріска, 8 — кайра.

4. Прочитай тексти. Пронумеруй зображені на світлинах природні явища за їхніми описами.

1. **Тороси** — нагромадження уламків льоду, яке утворюється під тиском крижин одна на одну чи на береги. У Північному Льодовитому океані їхня висота інколи перевищує 8–9 м.

2. **Північне сяйво** — світіння окремих ділянок нічного неба, яке може тривати від кількох хвилин до кількох діб.

3. **Айсберги** — великі брили льоду, що дрейфують в океані чи морі. Висота айсберга над водою може досягати 100 м, довжина — сотень кілометрів. Більша частина айсберга знаходиться під водою.

4. **Полярна ніч** — період, коли сонце понад 24 год не з'являється над горизонтом. Найдовша полярна ніч триває 6 місяців, найкоротша — 1 добу.

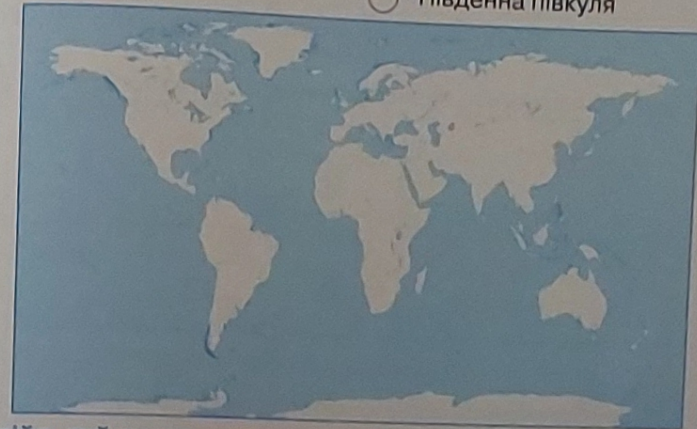

5. Чому до природи Північного Льодовитого океану треба ставитися бережливо? Запиши.

НАЙБІЛЬШИЙ МАТЕРИК НА ЗЕМЛІ — ЄВРАЗІЯ

1. Знайди на контурній карті та розмалуй зображення материка Євразія. Познач (✓) півкулі, у яких знаходиться Євразія. Підкресли назви океанів, які омивають береги Євразії. Покажи стрілками відповідних кольорів їхнє розташування на карті.

- Західна півкуля Північна півкуля
 Східна півкуля Південна півкуля

Індійський океан

Тихий океан

Північний Льодовитий океан

Атлантичний океан

2. Підкресли зазначені об'єкти олівцями відповідних кольорів.

гори моря озера річки протоки

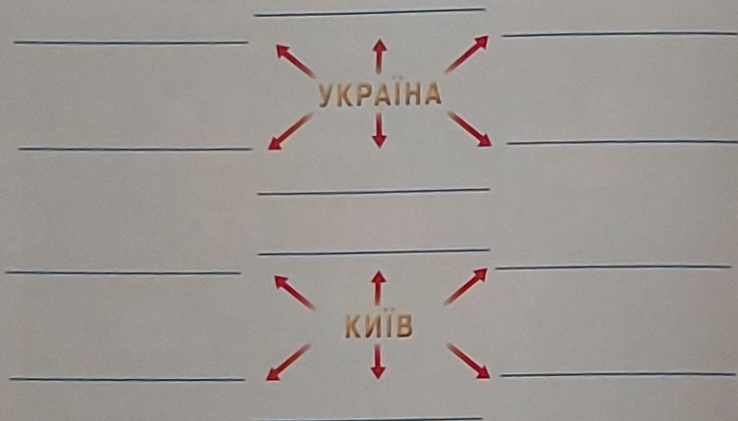
Босфор, Уральські, Каспійське, Чорне, Об, Азовське, Байкал, Дунай, Мармурове, Гімалаї, Середземне, Єнісей, Кавказ, Печора, Світязь, Мертве, Альпи, Лена, Дарданелли.

3. Заповни таблиці «Найвища гора Євразії» та «Найглибше прісноводне озеро світу».

	Назва	Висота
Найвища гора Євразії	_____	_____

	Назва	Глибина
Найглибше прісноводне озеро світу	_____	_____

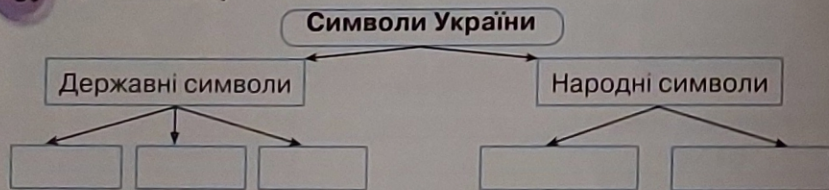
4. Склади «павутинку» до поданих слів.

5. Установи відповідність між частинами прислів'їв. Поясни, як ти їх розумієш.

Батьківщина — мати,	дорожча за золото.
Грудка рідної землі	сонце ясніше світить.
У рідному краю і	як соловей без гнізда.
Людина без рідної землі,	такого звичаю дотримуйся.
У якій країні живеш,	умій за неї постояти.

6. Доповни схему

7. Допиши прислів'я та приказки, використовуючи назви рослинних символів України. Скористайся довідкою

Де срібліє _____, там здорова водиця.

Без верби і _____ нема України.

_____ — на вінок, а полин — на віник.

Без вітру верхівка _____ не хитається

Від яблуньки — яблука, а від _____ — жолудь.

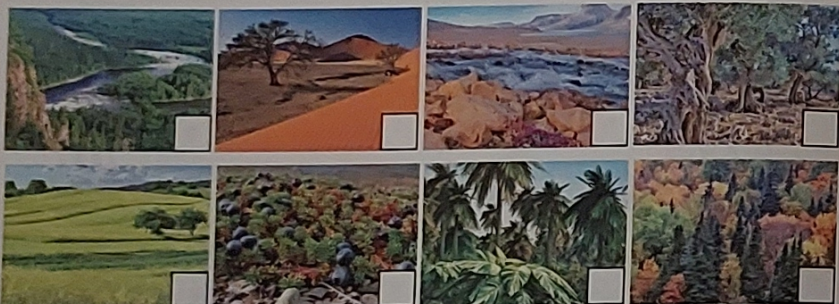
Довідка: дуба, барвінок, калини, тополі, вербиця

8. Розгадай кросворд. Розмалюй тварин, які є символами України. Поясни свій вибір.

9. Пронумеруй назви природних зон Євразії в порядку їхнього розташування від полюса до екватора.

- тайга
- субекваторіальні й екваторіальні ліси
- арктичні пустелі
- субтропічні ліси та чагарники
- тундра
- мішані й широколистяні ліси
- напівпустелі та пустелі
- лісостеп і степ

10. Пронумеруй світлини із зображенням природних зон, використовуючи номери їхніх назв у завданні 9.

11. Заповни таблицю «Рослини і тварини природних зон Євразії».

Назва природної зони	Рослини	Тварини
Арктичні пустелі		
Тундра		

Проовження табл.

Назва природної зони	Рослини	Тварини
Тайга		
Мішані й широколистяні ліси		
Лісостеп і степ		
Напівпустелі та пустелі		
Субтропічні ліси й чагарники		
Субекваторіальні й екваторіальні ліси		

12. Пронумеруй світлини, використовуючи довідку.

Довідка: 1 — ялиця; 2 — ожина; 3 — верблюжа колючка; 4 — кипарис; 5 — бамбук; 6 — лавр благородний; 7 — ясен; 8 — брусниця.

13. Підготуй та запиши розповідь про одну з рослин Євразії.

14. Пронумеруй світлини, використовуючи довідку.

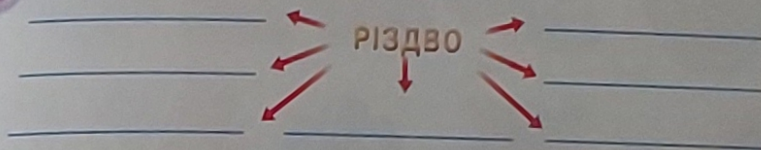
Довідка: 1 — морж; 2 — північний олень; 3 — соболь; 4 — борсук; 5 — куріпка; 6 — верблюд; 7 — мавпа; 8 — тетерук.

НАЙШАНОВАНИШІ СВЯТА УКРАЇНЦІВ

1. Розшифруй слово, використовуючи порядок букв в українській абетці. Запиши.

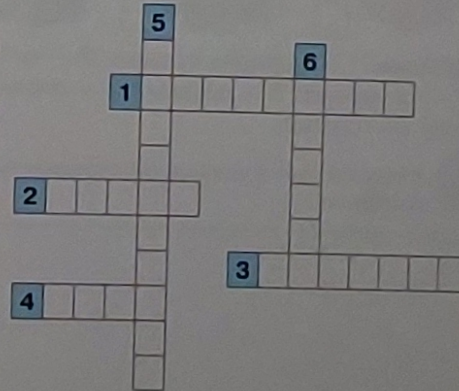
21	12	10	6	3	19				
----	----	----	---	---	----	--	--	--	--

2. Склади «павутинку» до поданого слова.

3. Розгадай кросворд.

1. Народно-релігійне свято, яке відзначають 19 січня.
2. Компот із сушених фруктів, що готують напередодні Різдва як обрядову страву.
3. Величальні пісні під час зимових свят.
4. Традиційна основна різдвяна страва, яку готують із вареної пшениці, додаючи мед і мак.
5. Кількість пісних страв на святковому столі в надвечір'я Різдва.
6. Одне з основних зимових свят.

4. Запиши назви страв, які є традиційними на Святвечір у твоїй родині.

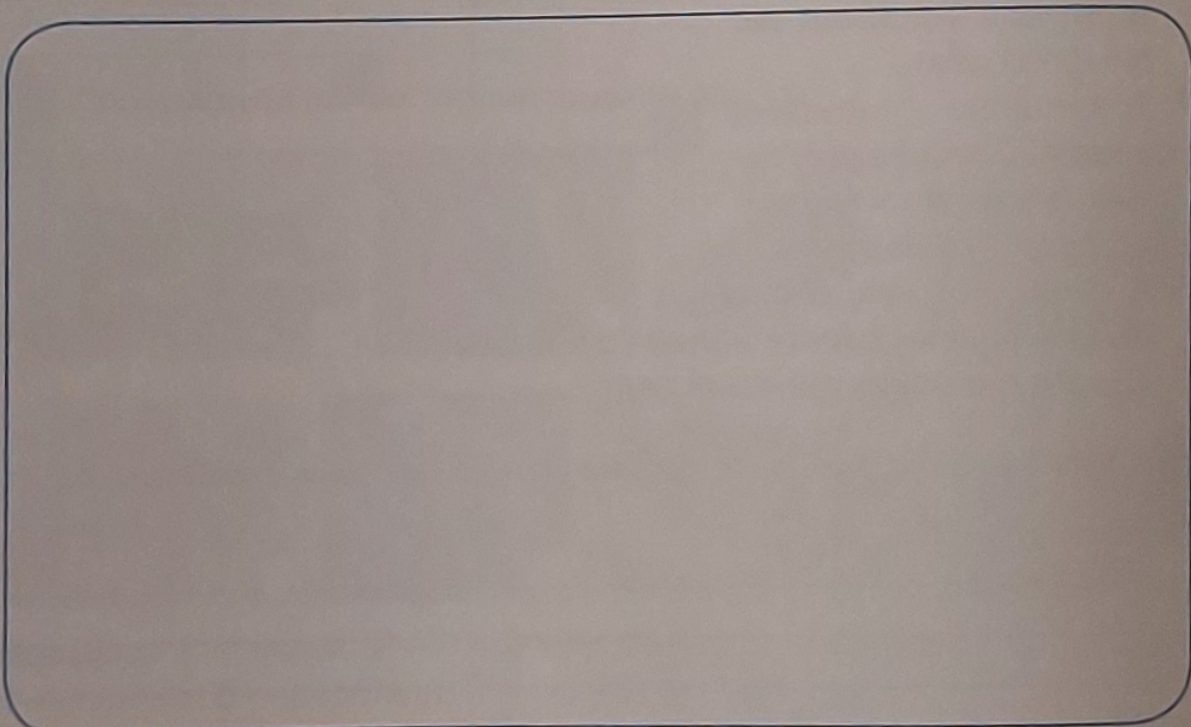
ПРОЄКТ «НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ»

1. Пронумеруй світлини, використовуючи довідку. Розкажи про види народного мистецтва України.

Довідка: 1 — народна іграшка; 2 — витинанка; 3 — килимарство; 4 — гончарство; 5 — вишивка; 6 — писанкарство; 7 — різьба по дереву; 8 — розпис.

2. Намалюй одне з українських народних мистецтв, яке тобі сподобалося найбільше.

До навчально-методичного комплексу
«Я досліджую світ» належать:

Підручник у 2-х частинах
«Я досліджую світ. 4 клас»
(автори Ірина Андрусенко,
Наталка Котельниць, Олена Агєєва)

«Я досліджую світ.
Робочий зошит у 2-х частинах. 4 клас»
(автор Юлія Шумейко)

«Уроки майстерності
Альбом-посібник. 4 клас»
(автори Наталка Котельниць,
Олена Агєєва)

ISBN 978-966-349-871-3

9 789663 498713 >